

Olsztyn, 11 marca 2014 r.

PS-IV.431.2.19.2013.KB

*Powiatowy Dom Dziecka
w Reszlu*

Wystąpienie pokontrolne

Działając na podstawie art. 122 i 123 ust.1-5, w związku z art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r., poz. 135 ze zm.), zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie przeprowadził w dniach 5-9 grudnia 2013 r. kontrolę problemową.

Przedmiotem kontroli była ocena podejmowanych przez placówkę działań w zakresie powrotu dziecka do rodziny biologicznej, zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego oraz umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka - główny specjalista, na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1185.2013 z dnia 4 grudnia 2013 roku, kierująca zespołem kontrolnym **/akta kontroli str. 1/,** oraz
2. Izabela Chowańska - główny specjalista, na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1186.2013 z dnia 4 grudnia 2013 roku **/akta kontroli str. 2/,**

na podstawie:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.), zwaną dalej ustawą,
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 r., Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanym dalej rozporządzeniem,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 roku w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 201, poz.1455).

W niniejszym wystąpieniu użyto następujących skrótów:

- 1) Placówka / PDD / Dom / jednostka kontrolowana – co oznacza: Powiatowy Dom Dziecka w Reszlu,
- 2) Dyrektor placówki / Dyrektor / kierująca placówką - co oznacza panią Elżbietę Sobótkę - dyrektora Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu,
- 3) Zespół – co oznacza zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka,

- 4) Regulamin Placówki / Regulamin - co oznacza Regulamin Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2011 roku do czasu jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym przez placówkę.

Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Elżbiety Sobótki - Dyrektora Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu, w oparciu o analizę prowadzonej w Domu dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio.

Ustalenia kontroli:

1. Zasady działalności i organizacji placówki

Powiatowy Dom Dziecka w Reszlu jest publiczną całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, przeznaczoną dla 30 wychowanków, prowadzoną przez Powiat Kętrzyński.

Placówka działa w oparciu o Statut Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu przyjęty Uchwałą Nr XIV/113/2012 Rady Powiatu Kętrzyńskiego z dnia 28 czerwca 2012 roku, zmieniony Uchwałą Nr XVI/145/2012 z dnia 27 września 2012 r. /**akta kontroli str. 3-9/**. Szczegółowe zadania i organizację Placówki określa zaś Regulamin Organizacyjny Powiatowego Domu Dziecka w Kętrzynie, przyjęty Uchwałą Nr 604/2013 Zarządu Powiatu w Kętrzynie z dnia 12 czerwca 2013 roku /**akta kontroli str. 10-28/**.

2. Działania placówki w zakresie utrzymywania kontaktów z rodziną dziecka.

W dniu rozpoczęcia kontroli w ewidencji PDD figurowało 30 wychowanków /**akta kontroli str. 29/**. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Placówce zatrudnieni byli specjaliści: psycholog i pracownik socjalny, których kwalifikacje do pracy z dziećmi zgodne były z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawnych. Zatrudnieni psycholog i pracownik socjalny wykonywali swoje obowiązki w wymiarze ½ etatu każdy.

Pracę na rzecz powrotu do rodziny dziecka umieszczonego w Placówce realizuje pracownik socjalny ~~pan Józefina Jank~~ ~~Stanowska~~ (od maja 2012 r. do marca 2013 r. na czas jej zwolnienia lekarskiego i urlopów związanych z macierzyństwem zadania te wypełniała pani ~~Maria Kaczorowska~~). Z Zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracownika socjalnego wynika, że osoba zatrudniona na tym stanowisku zobowiązana jest między innymi do pracy z rodziną dziecka, rozpoznawania jej sytuacji materialnej i życiowej, inicjowania działań niezbędnych do unormowania jej sytuacji i umożliwienia powrotu dziecka do rodziny /**akta kontroli str. 30-31/**.

Z poddanej analizie dokumentacji pracownika socjalnego wynika, iż pracę swą dokumentuje między innymi w:

- *Planach pracy z rodziną* na dany rok kalendarzowy (odrębny dla każdej rodziny), a po upływie tego roku dokonuje oceny jego realizacji /**akta kontroli str. 32-41/**,
- *Zapisach bieżących spraw dotyczących realizacji planu pracy z rodziną* na dany rok kalendarzowy /**akta kontroli str. 42-47/**, w którym dokonuje szczegółowych wpisów na temat podejmowanych wobec dziecka i rodziny działań.

W celu skutecznej realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków oraz działań statutowych Placówki pracownik socjalny zawiera kontrakty socjalne z rodzinami wychowanków **/akta kontroli str. 48-59/**, w których strony zobowiązują się do podjęcia działań np. na rzecz utrzymania więzi z dziećmi, poprawy sytuacji życiowej rodzin, podjęcia terapii odwykowej czy poszukiwania zatrudnienia.

W placówce od 17 grudnia 2012 roku zatrudniony jest także psycholog, jednakże z uwagi na fakt, iż na stanowisku tym dochodziło do częstych zmian kadrowych i przerw w zatrudnieniu (pani **[REDACTED]** pracowała 2 i pół miesiąca, pani **[REDACTED]** niepełne 4 miesiące), praca psychologa skupiała się głównie na udzielaniu wsparcia dzieciom. Z przedstawionego kontrolującym *Zakresu obowiązków uprawnień i odpowiedzialności* psychologa wynika, iż osoba zatrudniona na tym stanowisku powinna realizować między innymi takie zadania jak:

- *wsparcie rodziny w procesie dydaktyczno-wychowawczym,*
- *pedagogizacja rodziców: indywidualna, grupowa, tematyka po konsultacjach z wychowawcami i dyrektcją placówki /akta kontroli str. 60-61/.*

Pracujący obecnie psycholog - pan **[REDACTED]**, na dzień rozpoczęcia kontroli zatrudniony był w Placówce od dwóch miesięcy. Zgodnie z przekazaną kontrolującym informacją nie współpracował jeszcze z rodzinami dzieci umieszczonych w Domu albowiem nie pozwolił mu na to krótki okres zatrudnienia.

W toku kontroli ustalono, że obowiązek podejmowania działań na rzecz utrzymania więzi pomiędzy dziećmi a ich rodzinami oraz na rzecz ich powrotu do rodziny spoczywa także na wychowawcach, co zapisane jest w § 13 pkt 6, 17 i 20 *Regulaminu Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu /akta kontroli str. 17/*. Pracę w powyższym zakresie wychowawcy dokumentują między innymi w *Kartach pobytu dziecka w placówce*, w których dokonują wpisów na temat relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi **/akta kontroli str. 96/** oraz współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym także z asystentami rodziny **/akta kontroli str. 109/**.

Jak wynika z poddanej analizie dokumentacji, kierująca Placówką podejmowała starania o nawiązanie współpracy z asystentami rodzin dzieci umieszczonych w Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu. W 2013 roku wsparciem asystenta objęte były rodziny **[REDACTED]** oraz **[REDACTED]**, w przypadku pozostałych rodzin współpraca ta odbywała się pomiędzy pracownikami Placówki a pracownikami właściwych ośrodków pomocy społecznej. W celu wzmocnienia i podniesienia jakości współpracy pomiędzy kadrą Domu Dziecka w Reszlu a jednostkami wspierającymi rodzinę w roku 2013 dwukrotnie organizowano w Placówce spotkania z przedstawicielami miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie **/akta kontroli str. 62-63/**. Wynikiem tych spotkań było przyjęcie głównych założeń udzielania pomocy rodzinom dzieci przebywających w PDD oraz zasad współtworzenia planów pomocy dzieciom **/akta kontroli str. 64-65/**.

3. Dokumentacja indywidualna dziecka

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że diagnozę psychofizyczną dziecka sporządzano w ciągu miesiąca od jego przybycia do Placówki. Z uwagi na brak etatu psychologa lub pedagoga w roku 2011 w Powiatowym Domu Dziecka

w Reszlu *Diagnozę /akta kontroli str. 66-75/* wychowankom sporządzali wychowawcy na podstawie dostępnych dokumentów oraz opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Od grudnia roku 2012 w placówce zatrudniono psychologa, który sporządzał każdemu z wychowanków *Diagnozę psychofizyczną dziecka*. Oprócz danych dziecka dokument ten uwzględniał analizę:

1. mocnych strony dziecka i jego potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym oraz społecznym,
2. przyczyn kryzysu w rodzinie oraz wpływu tego kryzysu na rozwój dziecka,
3. relacji dziecka z jego najbliższym otoczeniem oraz osobami ważnymi dla dziecka,
4. rozwoju dziecka

Diagnozy zawierały również wskazania dotyczące:

- dalszej pracy pedagogicznej;
- programu terapeutycznego;
- pracy z rodziną dziecka;
- pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;
- przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

Dokument ten był opatrzony datą sporządzenia i podpisany przez psychologa, wychowawców oraz dyrektora placówki.

Diagnozy sporządzane w roku 2013 przez obecnie zatrudnionego psychologa nie uwzględniały jednak analizy mocnych stron dziecka i jego potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym oraz społecznym, co nie jest zgodne z § 14 ust. 3 pkt. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 76-78/**. W ramach bieżącego instruktażu kontrolujący wskazali na konieczność uzupełnienia sporządzonych dotychczas diagnoz o brakujące elementy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo wychowawczych, w latach 2011-2012 dla każdego dziecka przebywającego w placówce sporządzano *Indywidualny plan pracy z dzieckiem i rodziną /akta kontroli str. 79-88/*, którego integralną część stanowiła ocena realizacji zaplanowanych działań z dzieckiem i rodziną. W indywidualnych planach pracy z dzieckiem i rodziną uwzględniano wzmacnianie więzi z rodziną naturalną dziecka oraz pracę z jego bliskimi.

Od 1 stycznia 2013 roku w Placówce sporządza się plan pomocy dziecku w oparciu o rozporządzenie MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 89-95/**. Zgodnie z zapisem § 15 ust. 3 w/w rozporządzenia w planie pomocy dziecku określa się cele i działania krótkoterminowe, cele i działania długoterminowe oraz wyznacza się jeden spośród głównych celów pracy z dzieckiem: powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej, umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia. Stwierdzono, że poddane analizie plany uwzględniały zadania związane z utrzymaniem kontaktów wychowanków z rodziną biologiczną i innymi osobami ważnymi dla dziecka.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że plany pomocy dziecku sporządzane były przy jego udziale przez wychowawcę kierującego procesem wychowawczym, we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku jego braku, z pracownikiem socjalnym wyznaczonym

przez właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny ośrodek pomocy społecznej. Fakt współuczestniczenia w tworzeniu planu pomocy dziecku potwierdzano podpisem odpowiednio asystenta rodziny lub pracownika socjalnego.

W latach 2011-2012 dla każdego wychowanka prowadzone były karty pobytu, zgodne z wymogami określonymi w § 26 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Od 2013 roku dokumentacja ta zgodna jest natomiast z zapisami Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 96-109/**. Przedmiotowe karty pobytu zawierały istotne informacje w każdej z wymaganych sfer, uzupełniane były systematycznie (nie rzadziej niż co miesiąc).

4. Działalność zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka

W placówce działa Zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli od Dyrektora Placówki oraz analizy dokumentacji wynika, że posiedzenia Zespołu odbywały się w miarę potrzeb, nie rzadziej niż co pół roku **/akta kontroli str. 110/** w następujących terminach:

- **w 2011 roku:** 02.02., 14.02., 14.03., 06.06., 02.09., 15.12.
- **w 2012 roku:** 27.02., 27.03., 16.04., 25.06., 18.02.
- **w 2013 roku:** 11.06., 28.08., 21.10.

Zgodnie z informacją uzyskaną od kierującej placówką w 2011 roku Zespół ds. okresowej oceny sytuacji sformułował 14 wniosków o zgłoszeniu dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej oraz 5 wniosków o podjęciu pracy z rodziną biologiczną w związku z możliwością powrotu dzieci do domów. W roku 2012 Zespół podjął 3 wnioski o umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, 18 wniosków o zgłoszeniu do przysposobienia i 4 wnioski dotyczące powrotu dzieci do domów rodzinnych. W roku 2013 decyzją Zespołu podjęto pracę nad powrotem 4 dzieci do rodzin biologicznych, 10 dzieci zgłoszono do przysposobienia oraz 7 dzieci do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 111/**.

Poddana analizie dokumentacja wskazuje, iż skład Zespołu w kontrolowanym okresie zgodny był zarówno z zapisami § 10 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych jak i art. 137 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przebieg posiedzeń Zespołu utrwalano w formie *Protokołów z posiedzenia zespołu do spraw oceny zasadności pobytu dziecka w placówce* **/akta kontroli str. 112-117/**, których zapisy wskazują na omówienie takich zagadnień jak:

- aktualna sytuacja rodzinna dziecka,
- analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- modyfikacja planu pomocy dziecku,
- monitorowanie procedury adopcyjnej,
- ocena stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- ocena zasadności dalszego pobytu w placówce / możliwość powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej,
- informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na

podstawie przepisów o systemie oświaty, zakładach opieki zdrowotnej lub pomocy społecznej.

Kontrolujący stwierdzili również, że po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka zespół formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w placówce, o czym mowa w zapisach art. 138 ust. 2 ustawy i przysyłał je do właściwego sądu **/akta kontroli str. 118-122/**.

5. Współpraca placówki z instytucjami wspierającymi rodzinę

Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji oraz z przekazanych informacji wynika, że placówka współpracuje w ramach wykonywanych zadań w zakresie pracy z rodziną biologiczną wychowanków z właściwymi terytorialnie powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, sądami, kuratorami, Policją, Warmińsko - Mazurskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Olsztynie, Bankiem Żywności i innymi instytucjami wspierającymi jej działalność, co jest zgodne z art. 96 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

6. Powroty dzieci do domu rodzinnego, umieszczanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

Zgodnie ze stwierdzonym stanem faktycznym, w dniu rozpoczęcia kontroli w placówce umieszczonych było 30 dzieci **/akta kontroli str. 29/**. Ich sytuacja prawna przedstawiała się następująco:

- obojga rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej – 18 dzieci,
 - jedno z rodziców nie żyje a drugie pozbawione władzy rodzicielskiej – 1 dziecko,
 - obojgu rodzicom ograniczono władzę rodzicielską - 5 dzieci,
 - jeden z rodziców nie żyje a drugi ma ograniczoną władzę rodzicielską - 3 dzieci,
 - jeden z rodziców ma ograniczoną władzę rodzicielską a drugi jest jej pozbawiony – 1 dziecko,
 - jeden z rodziców ma ograniczoną władzę rodzicielską a drugi się jej zrzekł -1 dziecko
- /akta kontroli str. 123-126/**.

Zgodnie z informacją przedstawioną przez Dyrektora Placówki **/akta kontroli str. 127/**, w okresie objętym kontrolą do domu rodzinnego powróciło 11 dzieci, natomiast 4 umieszczono w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Jak wynika z analizy dokumentów przedstawionych kontrolującym, w okresie objętym kontrolą wszystkie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zostały zgłoszone do ośrodka adopcyjnego, co potwierdzają **akta kontroli str. 128-134**.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentów a także z informacji bezpośrednio przekazanych przez Dyrektora PDD, psychologa, pracownika socjalnego i wychowawców stwierdzono, że wszystkim dzieciom, które mają rodziców zapewnia się możliwość utrzymywania z nimi kontaktu, zarówno na terenie Placówki jak i poza nią. W przypadku braku rodziców lub braku możliwości spotkania z nimi, kontakt ten utrzymywany jest z innymi krewnymi. Dzieci są urlopowane do domów rodzinnych lub

innych bliskich osób w czasie weekendów, dłuższych przerw w nauce i w czasie świąt. Dodatkowo informacje o urlopowaniach przesyłane są także do właściwych ośrodków pomocy społecznej w celu rozważenia możliwości udzielenia rodzinom dodatkowego wsparcia oraz wzmocnienia ewentualnego nadzoru nad środowiskiem /**akta kontroli 135-136/**.

Stwierdzono ponadto, że wychowankowie utrzymują z bliskimi kontakt telefoniczny. Rodzice i krewni zapraszani są na różne uroczystości organizowane w placówce, takie jak urodziny, I Komunia Św., Dni Rodziny, wigilia Świąt Bożego Narodzenia itp. ale nie zawsze z tego korzystają. Placówka respektuje prawa dzieci w zakresie kontaktów z rodziną, a także podejmuje z nią pracę na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Realizuje również obowiązek zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do adopcji.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

1. Diagnozę psychofizyczną dziecka sporządzać zgodnie z § 14 ust. 3 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Termin realizacji: na bieżąco.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 125 ust. 2 ww. ustawy podmiot, któremu wydano zalecenia pokontrolne może w terminie 7 dni od otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, podmiot prowadzący placówkę jest zobowiązany w terminie 30 dni powiadomić wojewodę o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wanda Stefania Kicińska
Zastępca Dyrektora Biura Polityki Społecznej
Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Do wiadomości:

- 1) Tadeusz Mordasiewicz – Starosta Powiatu Kętrzyńskiego
- 2) a/a

GLÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Brewka
Katarzyna Brewka

KLASOWA ODOZŁEĆ

Witold Uściłko
Witold Uściłko